

POSTANOWIENIE

20 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 20 października 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś.
przeciwko M. C.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ś.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 20 maja 2022 r., I AGa 422/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 25 maja 2022 r., II USK 582/21).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, przy czym w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 20 maja 2022 r. powód oparł wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Mając na względzie ujęcie przedmiotowego wniosku skarżącego podnieść należy, że zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego

wyjaśniono już, że jeżeli jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 w zw. art. 398⁹ § 1 k.p.c.) wskazuje się istotne zagadnienie prawne, a więc zagadnienie poważne, wymagające pogłębionej analizy prawnej i wcześniej nierozstrzygane, to skarga taka nie może być jednocześnie oczywiście uzasadniona, a więc uzasadniona *prima facie*, bez podejmowania jakichkolwiek szczegółowych analiz i dociekań. To samo dotyczy zbiegu przesłanek w postaci oczywistej zasadności skargi oraz potrzeby wykładni przepisów prawa (zob. orzeczenia SN: z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19 oraz z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17). W konsekwencji konstrukcja wniosku powoda o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być uznana za prawidłową.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie czy możliwość przypisania przesłanki wiedzy podmiotowi spełniającemu świadczenie, który jest osobą prawną (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), o tym że spełnia świadczenie, do którego osoba prawna (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) nie była zobowiązana, w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c., występuje tylko w przypadku bezpośredniej, pełnej świadomości organu osoby prawnej (zarząd) co do spełnienia świadczenia, do którego osoba prawna (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) nie była zobowiązana, czy również w przypadku braku bezpośredniej, pełnej świadomości organu osoby prawnej (zarząd) co do spełnienia świadczenia, do którego osoba prawna (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) nie była zobowiązana, ale jednocześnie przy pełnej świadomości organu osoby prawnej (zarząd) co do istnienia w strukturze osoby prawnej (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) procedury weryfikacji wykonywania umowy na potrzeby obliczania wysokości świadczenia, a następnie spełniania tego świadczenia, przy czym funkcjonowanie i obsługa tej procedury odbywa się bez udziału organu osoby prawnej (zarząd)?

Przyczyna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób

abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Ponadto zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny dający się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08).

Zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przy tym odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (zob. postanowienia SN: z 11 września 2014 r., V CSK 66/14, z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

Analiza przedstawionego przez skarżącego problemu nie pozwala na przyjęcie, że podnoszona kwestia stanowi istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarga powoda nie zawiera bowiem wystarczającej argumentacji jurydycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen przedstawionego problemu oraz na to, że przepisy dotyczące tej kwestii nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych.

Dodać należy ponadto, że argumentacja skarżącego zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest ściśle powiązana z okolicznościami faktycznymi rozpoznawanej sprawy, a tym samym nadaje sformułowanemu zagadnieniu prawnemu charakter kazuistyczny, co – jak zostało już wyjaśnione – jest niedopuszczalne.

Taki sposób przedstawiania zagadnienia prawnego i jego uzasadnienia - jako przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. - rozmija się z istotą i celami skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia funkcjonującego głównie w ramach interesu publicznego (zob. postanowienie SN z 31 stycznia 2020 r., I CSK 477/19).

Nie można pominąć także, że argumentacja skarżącego przedstawiona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje, że zmierza on w istocie do podważenia ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest wyłączone ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia - art. 398¹³ § 2 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 4 października 2018 r., II CSK 233/18). Przedstawione zagadnienie w istocie ma zatem charakter pozorny i stanowi próbę obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Jak ustalił Sąd Apelacyjny powodowa spółka wiedziała, że spełnione świadczenie w 2019 r. i 2020 r. jest w innej wysokości, niż to, które wynikało z pisemnej umowy z 2017 r. i aneksu do tej umowy.

Skarżący wskazując, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie - art. 411 pkt 1 k.c., powtórzył treść sformułowanego już zagadnienia prawnego.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04 oraz z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09).

Ponadto skuteczne powołanie się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisów, będących źródłem istotnych wątpliwości lub różnic zdań w orzecznictwie, mających jednocześnie znaczenie dla oceny dochodzonego roszczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15 oraz z 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17).

Skarżący nie wykazał powołanej we wniosku przesłanki w rozumieniu powyżej wyjaśnionym. Argumentacja powoda nie zawiera bowiem odwołania do stosowanego orzecznictwa mogącego uzasadniać podniesione przez niego wątpliwości i ogranicza się w zasadzie do przedstawienia stanowiska Sądu drugiej instancji oraz polemiki z przyjętą w zaskarżonym orzeczeniu koncepcją.

Wymaga także podkreślenia, że odwoływanie się przez powoda w uzasadnieniu przesłanki zamieszczonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. do argumentacji przedstawionej przy zagadnieniu prawnym wskazuje, że skarżący traktuje przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. zamiennie – co nie jest uprawnione (zob. postanowienia SN: z 28 marca 2023 r., I CSK 4659/22, i z 13 lipca 2023 r., I CSK 4954/22).

Wskazane przesłanki mają bowiem odmienny charakter, szczególnie w sytuacji, gdy istnienie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. zostało uzasadnione rozbieżnościami w orzecznictwie. Nie można zatem budować w oparciu o rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego istotnego zagadnienia prawnego, które charakteryzuje się tym, że jest nowe, jeszcze nierozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. Ponadto każda z tych przesłanek wymaga innej metody uzasadnienia (zob. postanowienia SN: z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15; z 15 grudnia 2016 r., I CSK 315/16; z 21 maja 2020 r., I CSK 784/19, i z 6 lipca 2022 r., I CSK 3203/22).

Skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na niewątpliwą sprzeczność zaskarżonego wyroku z art. 411 pkt 2 k.c. Powód podniósł, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd drugiej instancji odwołał się jedynie *in genere* do zasad współżycia społecznego, nie wyszczególniając i nie wyjaśniając przy tym *in concreto* jakie zasady współżycia społecznego znalazły zastosowanie w niniejszej sprawie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że aby skarga kasacyjna mogła zostać uznana za oczywiście uzasadnioną, nie wystarczy tylko wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia – oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (zob. np. postanowienia SN: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19, z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18, z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje przy tym jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Skarżący nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19).

Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenia art. 411 pkt 2 k.c., tymczasem prezentowana argumentacja wskazuje, że zarzucana wadliwość orzeczenia wiąże się z brakami w jego uzasadnieniu. Powód zarzuca bowiem, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sformułowane w sposób zbyt enigmatyczny - niepozwalający skarżącemu na odkodowanie przyczyn, dla których Sąd Apelacyjny zastosował przy rozstrzyganiu sprawy art. 411 pkt 2 k.c.

W tym aspekcie należy zauważyć, że powód nie powołał żadnych przepisów prawa procesowego, których naruszenie przez Sąd Apelacyjny mogłoby ewentualnie doprowadzić do sporządzenia wadliwego uzasadnienia (np. art. 387¹ § 2¹ k.p.c.), a wadliwość ta byłaby przy tym tego rodzaju, że uniemożliwiałaby

dokonanie kontroli kasacyjnej. Tym samym skarżący nie wykazał, aby jego skarga była oczywiście uzasadniona.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[a!]